

ДИСКУРСОЛОГІЯ

Тип	дисципліна професійної та практичної підготовки, фахова
Код	К-32
Семестр	VIII
Загальна кількість кредитів / годин	4,5 кр. / 135 год.
Форма контролю	іспит
Викладач	к. філол. н., ст. викл. Гарбера І.В.
Необхідні обов'язкові, попередні та супутні навчальні дисципліни	сучасна українська мова, квантитативна лінгвістика, іноземна мова, когнітивна лінгвістика, концептологія
Місце у структурно-логічній схемі	К-32 Дискурсологія викладається на четвертому році (денної форми навчання) СО «Бакалавр»
Форми навчання	лекції, практичні, самостійна робота
Критерії оцінювання	поточний контроль – 60 балів підсумковий контроль – 40 балів
Мова викладання	українська

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Тема 1. Дискурсологія як наука. Функціонування терміна «дискурс» у науковій літературі. Інтерпретація терміна «дискурс» у науковій літературі. Кваліфікаційні ознаки дискурсу. Дискурсологія. Методологічна база. Основні дискурсивні практики.

Тема 2. Напрями дискурсології. Проблема мови і дискурсія в концепції М.Фуко. Поняття дискурсії та дискурсивного аналізу в концепції М.Фуко. Дискурсивна інформація, дискурсивна подія, рівень системи дискурсивних формацій, категорія протиріччя. Напрями дискурсивного аналізу за М.Фуко: дослідження полів об'єктів, типів висловлення, понять, стратегій. Висловлення як функція існування знаків. Поняття архіву у концепції М.Фуко.

Тема 3. Напрями дискурсології. Теорія дискурсу Е.Лакло і Ш.Муффа. Концепція дискурсу Е.Лакло і Ш.Муффа: специфіка, межі, термінологічний апарат. Моменти. Вузлові точки. Область дискурсивності. Змінні знаки. Поняття особистості в теорії Е.Лакло і Ш.Муффа. Модель дискурс-аналізу (соціальний антагонізм і гегемонія). Соціальний антагонізм. Ідентичність, антагонізм і гегемонія як аналітичні інструменти. Застосування теорії дискурсу Е.Лакло і Ш.Муффа.

Тема 4. Напрями дискурсології. Дискурс, текст і дійсність у концепції Ю.Прохорова. Теорія дискурсу Ю.Прохорова. Дискурс і текст: спільне та відмінне. Дискурс, текст, дійсність: динамічні зв'язки. Реальний дискурс (текст) – латентний дискурс (текст) – квазидискурс (текст) – віртуальний дискурс (текст). Комунікативний простір особистості. Структура комунікативного простору. Типи комунікативного простору. Планетарний, соціумний, національно-культурний, корпоративний, особистісний комунікативні простри.

Тема 5. Напрями дискурсології. Дискурс-психологія. Дискурсивна психологія: етапи становлення, предмет і завдання. Напрями дискурс-психології. Дискурсивна психологія і когнітивна психологія. Основні ідеї та елементи дискурс-психології. Дискурс-психологія і ментальні процеси. Індивідуум і суспільство у дискурс-психології. Методологічна база дискурс-психології. Проблема дослідження. Метод допитування. Транскрипція. Кодування. Дискурс-аналіз і звіт про дослідження.

Тема 6. Напрями дискурсології. Когнітивна карта дискурсу в концепції О.Селіванової. Моделювання когнітивної карти дискурсу. Епізодична та ситуаційна

моделі дискурсу. Принцип «повторного переживання». Фрейм. Складники когнітивної карти дискурсу. Жанрова модель. Інтерактивна модель. Когнітивна карта тексту. Концептуальний простір тесту. Ментально-психонетичний комплекс. Чинники формування когнітивної карти дискурсу. Імплікатура. Пресупозиція. Фонові знання.

Тема 7. Поняття дискурсу і субдискурсу. Оцінний дискурс. Аксиологія. Різновиди і функції оцінного дискурсу. Оцінний дискурс і оцінний субдискурс. Поняття глобальної аксіологічної стратегії.

Тема 8. Метод контент-аналізу у дискурсології. Контент-аналіз: загальна характеристика. Одиниці та категорії контент-аналізу. Етапи контент-аналізу. Типи контент-аналізу. Складники контент-аналізу. Способи репрезентації контент-аналізу.

Тема 9. Дискурс-аналіз. Рівні дискурс-аналізу

Комунікативно-прагматичний рівень. Модель комунікативного акту, тип комунікації (за формою реалізації засобів мовного коду; за участю / неучастю мови; за різновидом носія інформації; за темою, метою та мірою офіційності; за кількістю співрозмовників; за формою спілкування), канали комунікації, комунікативний стиль, типи мовної особистості, ситуативний контекст спілкування, комунікативні ролі учасників комунікації, соціальні ролі учасників комунікації, наявність / відсутність комунікативного шуму, наявність / відсутність елементів невербальної комунікації, наявність / відсутність нульових комунікативних знаків, тип комунікативного регістру, тип мовленнєвого акту і т. ін.

Жанрово-стилістичний рівень. Стиль, жанр (жанрова модель дискурсу), текстово-дискурсивні одиниці, комунікативна компетенція, комунікативно-риторичні якості мовлення тощо.

Змістовий рівень. Тематичне та ідейне наповнення, тип інформації, оцінка, фонові й енциклопедичні знання.

Формально-структурний рівень. Текстово-дискурсивні категорії, міжреченнєві внутрішньотекстові зв'язки, міжреченнєві смислові відношення, композиція (композиційний шаблон, структурна специфіка).

Когнітивний рівень. Специфіка когнітивного моделювання дискурсу, встановлення базового концепту / набору базових концептів дискурсу, апеляція до символів, архетипів тощо, наявність лакун; співвідносність дискурсу з подіями (реальний, квазіреальний, фантомний дискурси).

Семіотичний рівень. Наративна структура, дестинатор, отримувач, суб'єкт, об'єкт, помічник, зрадник, семіотичний квадрат.

Програмні результати навчання, визначені в освітній програмі:

Використовувати українську мову як державну в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійному спілкуванні **(ПРН-К-1)**.

Використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування, для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя **(ПРН-К-3)**.

Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати мовні факти, перекладати тексти різних стилів і жанрів **(ПРН-К-4)**.

Створювати усні й письмові тексти різних жанрів і стилів державною та іноземною мовами **(ПРН-К-5)**.

Застосовувати лінгвістичні знання для розв'язання професійних завдань **(ПРН-У-1)**.

Використовувати інформаційні технології для вирішення стандартних завдань професійної діяльності **(ПРН-У-2)**.

Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють **(ПРН-У-3)**.

Здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різних стилів і жанрів **(ПРН-У-4)**.

Застосовувати норми літературної мови у практичній діяльності **(ПРН-У-5)**.

Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати **(ПРН-У-6)**.

Розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значущість даних **(ПРН-У-7)**.

Створювати лінгвістичний алгоритм для розв'язання поставлених завдань дослідження **(ПРН-У-8)**.

Виділяти напрями лінгвістики й характеризувати їх основні проблеми **(ПРН-З-1)**.

Знати систему мов, що вивчаються **(ПРН-З-3)**.

Знати норми літературної мови **(ПРН-З-5)**.

Планувати і здійснювати дослідження в галузі лінгвістики та інформаційних технологій на належному рівні **(ПРН-В-1)**.